

Sectorplan
Nederlandse
kleding- en
textielsector

OP WEG NAAR EEN CIRCULAIRE KETEN

Door
brancheorganisaties
INretail, Modint
en VGT
september 2019

Inhoudsopgave

Inleiding: Op weg naar een duurzame kleding- en textielsector in 2050	3
Naar een Nederlands Duurzaam Textiel Pact: Een duurzame kleding- en textielsector in 2050	2
Reikwijdte van het plan	5
Kennisdeling tussen verschillende subsectoren zal ontwikkelingen doen versnellen	5
Uitgebreide producentenverantwoordelijkheid (UPV) is een belangrijk onderdeel van het sectorplan	6
Zorgvuldige en intensieve achterbanraadpleging	6
Lancering en verdere uitwerking van het sectorplan	6
Leeswijzer plan	6
1. Uitgangspunten voor een circulair sectorplan voor de kleding- en textielsector	7
2. Uitdagingen overwinnen om kansrijke stappen te maken naar een circulaire economie	9
2.1 Uitdaging: Kennisoverdracht van en naar alle schakels in de keten	11
• Ontwerp en productontwikkeling	12
• De rol van de consument: de juiste informatie verschaffen op de meest efficiënte manier	12
• Labelsysteem duurzaamheid kleding	12
• Plan van aanpak	13
2.2 Uitdaging: Innovatie en beschikbaarheid van gerecyclede en hernieuwbare materialen en technieken	14
• Naar meer gerecyclede content	15
• Duidelijkheid over gerecyclede en hernieuwbare textielvezels	15
• Gerecycled katoen	15
• Plan van aanpak	16
2.3 Uitdaging: Nationale en internationale wet- en regelgeving die opschaling beperken	17
• Betaalbaarheid en beschikbaarheid van gerecyclede textielvezels	17
• Chemical legacy	17
• Etikettering van textiel	18
• Bevorderen van meer inzameling	18
• Plan van aanpak	19
2.4 Uitdaging: Bestaande verdienmodellen binnen een markt die sterk onder druk staat	21
• Monstertrajecten	21
• Transitie van lineair naar circulair bedrijfsmodel	21
2.5 Geconsolideerd actieplan	24
3. Randvoorwaarden voor de invulling van een UPV	26
De stappen naar een UPV	28

Inleiding

Op weg naar een duurzame

kleding- en textielsector in 2050

Naar een Nederlands Duurzaam Textiel Pact: Een duurzame kleding- en textielsector in 2050

De kleding- en textielsector is al jarenlang hard bezig om de sector te verduurzamen. Bedrijven in de kleding- en textielsector investeren fors in het verbeteren van de productieomstandigheden zowel qua milieu, dierenwelzijn als mensenrechten. In Nederland zetten de branches VGT (vereniging grootwinkelbedrijf Textiel), Modint (vereniging fabrikanten, importeurs, agenten en groothandelaren in kleding, modeaccessoires, tapijt en (interieur)textiel en INretail (vereniging non-food retail) zich sinds 2012 gemeenschappelijk actief in vanuit de OESO-richtlijnen om structurele verbeteringen te realiseren op het gebied van arbeidsomstandigheden en de naleving van mensenrechten, dierenwelzijn, milieu

en het zuinig en schoon gebruik en hergebruik van grondstoffen.

We zijn er van overtuigd dat een gemeenschappelijke aanpak, bovenop de individuele prestaties en initiatieven van onze bedrijven, de grootste impact zal hebben. Dat we dit serieus nemen, wordt duidelijk uit het sterke track-record die we hebben opgebouwd door deelname en het opzetten van onderstaande initiatieven:

- Green Deal Textielinzameling (2012)
- Plan van Aanpak: Groen is de Rode Draad (2013)
- Convenant Duurzame Kleding en Textiel (2016)
- Roadmap Circulair Textiel (2017)
- Dutch Circular Textile Valley (DCTV) (2019)
- Sectorplan: Op weg naar een circulaire keten in de Kleding- en Textielsector (2019)

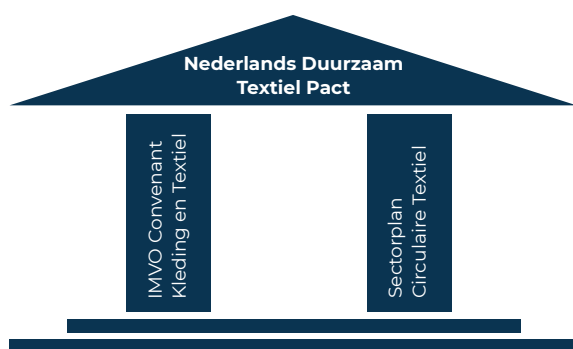
Initiatief	Jaar	Thema											
		Due Diligence & inkooppraktijk	Communicatie	Innovatie	Gebonden arbeid	Kinderarbeid	Leefbaar loon	Veilige werkplek	Vakbondsvrijheid	Grondstoffen	water, chemicaliën en energie	Dierenwelzijn	Circulaire economie
Green deal Textielinzameling	2012												
Plan van aanpak: groen is de rode draad	2013												
Convenant Duurzame Kleding en Textiel	2016												
Roadmap Circulair Textiel	2017												
Dutch Circular Textile Valley	2019												
Sectorplan Kleding en Textiel	2019												
Nederlands Duurzaam Textiel Pact	2020												

Figuur 1: Initiatieven Nederlandse Textielsector

Al deze verschillende initiatieven dragen, op verschillende onderdelen, bij aan de klimaatdoelen van Parijs en de Sustainable Development Goals (SDGs). Deze initiatieven met verschillende doelstellingen zijn belangrijk voor de sector. We zijn bijzonder trots op ons vlaggenschip initiatief: Het Convenant Duurzame Kleding en Textiel. Al 50% van de kleding- en textielsector in Nederland is hier momenteel bij aangesloten.

Verder is de sector actief binnen het iconproject Dutch Circular Textile Valley (DCTV) vanuit de Transitieagenda Consumptiegoederen. Voor bedrijven vallen al deze activiteiten binnen hun duurzaamheidsbeleid.

Het is uitdrukkelijk de ambitie van de sector om zoveel mogelijk alle duurzaamheidsactiviteiten samen te brengen om in 2050 een circulaire kleding- en textielsector te realiseren met goede productieomstandigheden voor mens, dier en milieu, zoals nagestreefd in het Convenant Duurzame Kleding en Textiel. De branches zien het Convenant Duurzame Kleding en Textiel en het hier gepresenteerde Sectorplan: Op weg naar een circulaire keten in de Kleding- en Textielsector, als de twee belangrijkste pijlers van het Nederlands Duurzaam Textiel Pact. De verwachting is dat deze initiatieven elkaar zullen versterken doordat er kruisbestuiving en kennisoverdracht zal gaan plaatsvinden.

Een stevig partnerschap tussen sector en overheid is onontbeerlijk...

De sector heeft grote ambities, maar de middelen zijn beperkt om bedrijven op al deze thema's de steun te geven die zij nodig hebben om hen optimale zekerheid te bieden voor een gezonde toekomst, en om de sector als geheel bij die transitie optimaal te

ondersteunen met kennisontwikkeling, innovatie, marktontwikkeling en internationale positionering als circulaire en duurzame topsector. Wij vragen daarom steun van de Rijksoverheid om met de sector samen te werken in de verdere implementatie van alle onderdelen van het Nederlands Textielpact. Goede afstemming tussen het ministerie van Economische Zaken en Klimaat, het ministerie van Buitenlandse Zaken en het ministerie van Infrastructuur & Waterstaat (I&W) is cruciaal voor coherentie, slagvaardigheid en het (beleids)succes op de langere termijn.

... evenals een goed begrip van de bedrijfsmodellen en de context waarin de sector opereert

De afgelopen tien jaar is het bedrijfseconomisch slecht gegaan met de branche. Sinds 2011 is er een enorme verschraving van het winkelaanbod opgetreden door vele faillissementen van textiel- en kledingwinkels en de opkomst van e-commerce door zowel nationale als internationale ketens van binnen en buiten de sector. De marges zijn laag en de concurrentie is groot. In deze markt slagen bedrijven er alleen in om concurrerend te zijn als ze efficiencylagen kunnen maken door snel en in grote volumes te produceren. Het gevolg is dat de gemiddelde verkoopprijs van kleding is afgenomen maar het aanbod van kleding toeneemt.

Binnen de consumentenmarkt zijn bedrijven op zoek naar nieuwe opschaalbare technische toepassingen die mogelijk passen in hun bestaande of een nieuw verdienmodel. Hier groeit het besef dat een integrale duurzaamheidsstrategie nodig is om zowel nu als op termijn bedrijfseconomisch solide te zijn. Retail Richting 2030¹ voorspelt dat de consument steeds meer belang zal hechten aan duurzaamheid. Bedrijven zijn zoekende hoe ze op deze veranderingen in kunnen spelen.

Een omslag naar nieuwe bedrijfsmodellen in een, zoals hierboven beschreven, gespannen markt zal voor de kleding- en textielsector zeer moeilijk te maken zijn. In de huidige verdienmodellen worden bedrijven intern en extern beoordeeld op omzetgroei die een voortdurende groei van aanbod van producten in de hand werkt. Aangezien de Nederlandse kleding- en textielsector hevig

¹ INRetail and Q and A, *Retail Richting 2030*, november 2019.

concurrereert met buitenlandse (internationale) spelers die verduurzaming van de sector niet allemaal even hoog op de agenda hebben staan, moeten we rekening houden met het behouden van onze concurrentiekracht bij het transformeren van onze sector. De sector is gebaat bij samenwerking met, en hulp van de Rijksoverheid om te werken aan de ontwikkeling van nieuwe duurzame verdienmodellen die bijdragen aan een gezond ondernemingsklimaat dat vervolgens bijdraagt aan de werkgelegenheid in de Nederlandse winkelstraten.

Dit plan richt zich daarom op:

- het uitwisselen van kennis: kruisbestuiving;
- innovaties toepasbaar en haalbaar maken voor de hele kleding- en textielsector;
- het stimuleren van nieuwe verdienmodellen.

Het sectorplan: Op weg naar een circulaire keten in de Kleding- en Textielsector

De sector wil graag concrete stappen zetten om de ambitie van een circulaire textielsector te realiseren conform de Kabinetsvisie *Nederland Circulair in 2050*.² Dit vergt uiteenlopende inspanningen in de gehele waardeketen waarbij de sector zich uiteindelijk moet omvormen van een lineair model naar een circulair model. Het streven naar een circulaire economie is een wereldwijde agenda, waarbij Nederland zich als koploper wil positioneren.

Afgelopen voorjaar heeft Staatssecretaris Van Veldhoven aan de kleding- en textielsector gevraagd om te komen met een concreet plan hoe aanbieders binnen de Nederlandse kleding- en textielsector verder hun verantwoordelijkheid kunnen nemen richting een circulaire economie.

Met dit sectorplan laat de Nederlandse kleding- en textielsector zien hoe de sector invulling geeft aan deze specifieke verantwoordelijkheid. De sector wil met dit sectorplan substantieel bijdragen aan het Beleidsprogramma Textiel van het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat .

Reikwijdte van het plan

De reikwijdte van dit sectorplan bevat alle (bedrijfs)kleding, huishoudtextiel en gordijnen die

aangeboden worden op de Nederlandse markt. In een later stadium zal schoeisel ook onder dit plan vallen. Tapijt, dekbedden en hoofdkussens vallen hier expliciet buiten. Tapijt is een aparte productcategorie met een eigen roadmap. Hoofdkussens en dekbedden zijn te groot en passen vooralsnog niet in de textiel inzamelbak waardoor het momenteel nog onmogelijk is om deze onderdeel te maken van een inzamelplan.

Kennisdeling tussen verschillende subsectoren zal ontwikkelingen doen versnellen

De kleding- en textielsector bestaat uit de consumenten- en de bedrijfskleding markt. De afgelopen jaren zijn er concrete stappen gezet door de aanbieders van bedrijfskleding op het gebied van circulair textiel. Ze hebben een goede uitgangspositie, omdat ze opereren binnen de context van circulair en duurzaam inkopen door overheid en bedrijfsleven en ze meer regie hebben op zowel de productie- als de gebruiksfase. De bedrijfskleding in Nederland maakt een omzet van 1 miljard tegen circa 12 miljard in kleding, sport en huishoudtextiel.

Binnen de consumententextielmarkt zijn er diverse initiatieven vanuit het bedrijfsleven in verschillende stadia van ontwikkeling. Deze bedrijven, veelal startups of pre-commerciële initiatieven, zijn op zoek naar manieren om hun circulaire productie verder te kunnen opschalen. De kleding- en textielsector wil met dit plan beide marktsegmenten naar elkaar toe brengen zodat ontwikkelingen in beide subsectoren elkaar kunnen versterken. Indien overheid en bedrijfsleven meer circulaire werkkleding afnemen, zou dat een enorme impuls zijn voor de bedrijfskledingsector, wat een multipliereffect heeft op de verdere ontwikkeling van circulair textiel. Hier profiteert ook de consumentenmarkt van, omdat de beschikbaarheid van circulair textiel zal toenemen.

Uitgebreide producentenverantwoordelijkheid (UPV) is een belangrijk onderdeel van het sectorplan. Dit sectorplan schetst welke stappen nodig zijn om de transitie van een lineaire naar een circulaire sector mogelijk te maken om in 2050 circulair te zijn. Hierbij gaat de sector ook in op hoe een vrijwillige producentenbijdrage als breed gedragen vrijwillige maatregel effectief ingezet kan worden. En hoe deze

² Rijksbreed programma Circulaire economie: *Nederland Circulair in 2050*, 2016.

door de sector opgebrachte collectieve middelen kunnen worden ingezet voor het realiseren van de transitie naar een duurzame en circulaire kleding- en textielsector. Dit sectorplan moet de status van een duurzaam pact krijgen van de kleding- en textielsector en gezien worden als een belangrijk onderdeel van de bredere inzet van het Nederlands Textielpact: een duurzame kleding- en textielsector in 2050, met goede productieomstandigheden voor mens, dier en milieu. Dit is een verre horizon en een ambitieuze doelstelling en daarom zal dit sectorplan niet statisch zijn, maar een doorlopend proces, waarbij we moeten blijven inspelen op nieuwe ontwikkelingen.

Zorgvuldige en intensieve achterbanraadpleging

Het sectorplan is tot stand gekomen in nauw overleg met de achterbannen van de branches. Er zijn verschillende bijeenkomsten en werksessies georganiseerd met bedrijven. Met een aantal bedrijven zijn individuele gesprekken gevoerd. Doel van deze gesprekken en bijeenkomsten waren drieledig; Ten eerste het creëren van draagvlak, ten tweede het inventariseren van praktische uitdagingen en ten derde is er met de bedrijven nagedacht over randvoorwaarden van een mogelijke uitgebreide producentenverantwoordelijkheid.

Lancering en verdere uitwerking van het sectorplan

Het definitieve sectorplan is op 19 september 2019 opgeleverd. Hierna zullen de brancheorganisaties blijven werken aan het creëren van een zo volledig mogelijk draagvlak, met een officiële lancering samen met de staatssecretaris. INretail, Modint en VGT vertegenwoordigen ruim 70% van de kleding en textielmarkt. Deze berekening is gemaakt op basis van het marktaandeel dat alle aangesloten bedrijven hebben ten opzichte van de hele Nederlandse markt voor kleding en textiel. Het is belangrijk aandacht te blijven besteden aan het vergroten van de steun bij de achterban binnen de sector en bij stakeholders in de keten. Bedrijven steunen dit sectorplan, maar gaan er wel vanuit dat dit plan nageleefd wordt door de gehele sector die textiel en/of kleding verkoopt op de Nederlandse markt. Hiermee worden dus

ationale en internationale spelers, online en fysieke winkels en branchevreemde bedrijven bedoeld. Een zo breed mogelijk draagvlak en deelname is nodig om het sectorplan te doen slagen.

Het langetermijndoel van dit sectorplan is een circulaire kleding- en textielsector in 2050 met goede productieomstandigheden voor mens, dier en milieu. Het ambitieniveau van dit sectorplan is hoog. Onder hoge tijdsdruk en binnen slechts enkele maanden is dit plan tot stand gekomen en het vergt nog een verdere concretiseringsslag. Zonder afbreuk te doen aan de ambitie die de sector met dit plan heeft, stelt de sector vast dat na de oplevering van dit sectorplan het stakeholderproces verder op gang moet komen. Verder zal de vrijwillige uitgebreide producentenverantwoordelijkheid in het vervolgtraject nader uitgewerkt worden. Zowel uit het Europees onderzoek van Ecopreneur³ en een Nederlands onderzoek van K+V⁴ naar het inzetten van (vrijwillige) UPV blijkt dat dit een zorgvuldig traject is, waarbij veel ruimte moet zijn voor een brede stakeholderanalyse en nauwgezet moet worden gekeken naar ervaringen van systemen uit andere landen. Hiervoor is een realistisch tijdspad nodig, waar verder in dit plan een eerste aanzet wordt geschetst. Een aandachtspunt is dat voldoende menskracht en middelen beschikbaar moeten zijn tot en met de periode waarin een UPV van start zou gaan, rekening houdend met de reeds bestaande verduurzamingsinspanningen die al een groot beslag leggen op de beperkte collectieve middelen van sectororganisaties.

Leeswijzer plan

Het plan bestaat uit drie delen. In hoofdstuk 1 worden de uitgangspunten van dit sectorplan geschetst. In hoofdstuk 2 wordt ingegaan op de uitdagingen in de sector en aan welke aandachtspunten gewerkt moet worden om te komen tot een circulaire economie in 2050. Tot slot gaan we in hoofdstuk 3 in op hoe wij als sector het instrument UPV succesvol in kunnen zetten voor de brede duurzaamheidsambitie van de sector.

³ Ecopreneur: Ecopreneur-Circular-Economy-Update-report, 2019.

⁴ KplusV: Quick-Scan-Impact-EPR-Textiel, 2018.

1. Uitgangspunten voor een circulair sectorplan voor de kleding- en textielsector

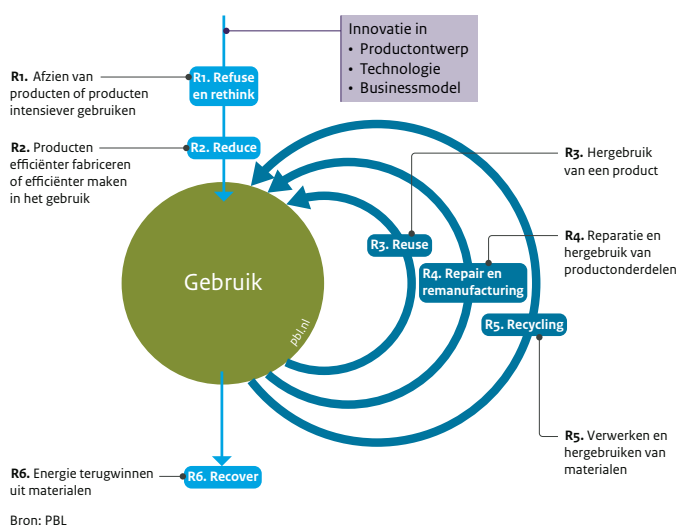
Samen met bedrijven uit de sector zijn twaalf uitgangspunten opgesteld die als leidraad gelden voor dit sectorplan. Deze uitgangspunten zijn cruciaal om de daadwerkelijke stappen van een lineaire naar een circulaire economie binnen de spelregels voor een gelijk speelveld in de textielsector succesvol te kunnen zetten. Deze uitgangspunten moeten ten grondslag liggen aan elke genoemde stap of mogelijke stap in de uitvoering van het sectorplan.

1. De transitie naar een circulaire textielsector moet onderdeel zijn van **de integrale duurzaamheidsagenda (het Nederlands Duurzaam Textiel Pact)** van de Nederlandse kleding- en textielsector waarin ook de milieu en sociale uitdagingen van de internationale productieketen wordt meegenomen. Doelstellingen en aanpak van het sectorplan moeten aansluiten op de reeds bestaande duurzaamheidsinitiatieven zoals het Convenant Duurzame Kleding en Textiel en de Dutch Circular Textile Valley

2. Onderdeel van de maatregelen is een **doelgerichte producentenverantwoordelijkheid** die volledig gewijd moet zijn aan het realiseren van de transitie conform de integrale duurzaamheidsagenda, dus **komt zowel ten goede aan sociale als milieudoelstellingen⁵, zoals reeds vastgelegd in de verschillende duurzaamheidsinitiatieven van de sector.**

3. Om het doel van een circulaire textielsector te bereiken zal sprake moeten zijn van een **mix van maatregelen conform de 'R-strategieën voor circulariteit'** (zie figuur 2, R1-5)⁶. De maatregelen kennen geen vaststaande hiërarchie. Voorts wordt hiermee nagestreefd de milieu-impact veroorzaakt door het gebruik en lozing van water, energie en chemicaliën in de productie- of toeleveringsketen significant te verminderen, alsmede bij (her)gebruik (R2-4) en recycling (R5).

R-ladder met strategieën van circulariteit

Figuur 2: de 'R-strategieën voor circulariteit'

⁵ Met inbegrip van dierenwelzijn als onderdeel van het convenant

⁶ R6 – Recover: het terugwinnen van energie wordt formeel niet inbegrepen in het circulair textiel model

4. Het plan sluit aan op innovatie en marktontwikkelingen die plaatsvinden, zowel Europees als mondiaal.

5. Het plan houdt rekening met een gelijk speelveld binnen de interne markt van de Europese Unie.

6. Een vrijwillige uitgebreide producentenverantwoordelijkheid (UPV) kan alleen worden ingericht op basis van het principe ‘think small first’⁷, dus proportioneel en toepasbaar voor alle ondernemingen die onder de reikwijdte vallen.

7. Een fonds op grond van een vrijwillige producentenverantwoordelijkheid mag geen onnodige lasten met zich meebrengen, noch financieel noch administratief. De sector kan alleen meewerken aan de opzet van een doelmatig en proportioneel UPV-systeem.

8. De baten die gerealiseerd worden door een voorgenomen UPV-bijdrage zullen volledig ten goede moeten komen aan de gehele sector voor financiering van de transitie naar circulair en duurzaamheid in al zijn facetten. Dit sectorplan richt zich niet louter op de inzameling en recycling van textiel en kleding, maar op de issues in de volle breedte van de ontwerp-, productie-, gebruiks- en ‘end-of-life’ fase van kleding en textiel. Van een ‘gangbare’ afvalbeheersbijdrage zoals bij bestaande UPVs is in dit voorstel dus geen sprake. Hierdoor kunnen wij dus niet spreken van een “verwijderingsbijdrage” maar van een “circulaire en duurzame transitiebijdrage”.

9. Een producentenverantwoordelijkheid is van toepassing op de productie van, en fysieke en online handel in alle textielproducten voor de Nederlandse eindgebruikersmarkt. Het is niet van toepassing op de productie en import bedoeld voor (weder)export naar het buitenland. Bepaalde textielproducten kunnen worden uitgesloten, zoals tapijt, industrieel textiel en kunstgras⁸. Schoeisel is voorlopig

uitgesloten gezien de complexiteit van gebruik van diverse materialen in één samengesteld product. Aangezien de inzameling via dezelfde kanalen loopt als de onder het sectorplan vallende textiel en kleding kan schoeisel op termijn wel onder de reikwijdte vallen.

10. Voor de consument worden de kosten en baten van een producentenverantwoordelijkheid inzichtelijk. Een belangrijk middel voor het creëren van bewustzijn en sturing van consumentengedrag middels een tariefdifferentiatie.

11. Het huidige verdienmodel rond de textielinzamelbak – met name de gunning via leges door gemeenten - dient hervormd te worden op bevordering van ontwikkelingen voor circulair textiel. De bestaande inzamel- en sorteerinfrastructuur – gericht op tweedehands verwaarding – dient zodanig ingericht worden dat deze onmisbare inzamel- en sorteer schakel optimaal bijdraagt aan het hoogwaardig hergebruik en recyclen van kleding en textiel. Hiervoor is vrijheid nodig in toelating en keuze van inzamel-, sorteer- en recyclingpartijen door marktpartijen naast de (aanstaande) gescheiden inzamelplicht door gemeenten⁹.

12. Het sectorplan dient ondersteund te worden door een breed draagvlak in de achterban van de drie brancheorganisaties (in dit plan benoemd als textielsector), gevolgd door een uitgebreide stakeholderanalyse met een brede stakeholderdialogo.

⁷The definition of the “Think Small First” principle implies that policy makers give full consideration to SMEs at the early policy development stage. Ideally rules impacting on business should be created from the SMEs point of view or in other words, SMEs should be considered by public authorities as being their “prime customers” as far as business regulation is concerned. The principle relies on the fact that “one size does not fit all” but a lighter touch approach can also be beneficial to larger businesses. Conversely, rules and procedures designed for large companies create disproportionate, if not unbearable burdens for SMEs as they lack the economies of scale.

⁸Dit betreft textielproductgroepen die qua samenstelling en omvang per stuk geen deel uitmaken van de zogenaamde “textielinzamelbak”. Het betreft ook hele ander toepassingsgebieden en markten dan (bedrijfs)kleding, huishoudtextiel (incl. linnengoed) en los interieurtextiel zoals gordijnen (geen meubeltextiel).

⁹ Concept AmvB Implementatiewet gewijzigde Kaderrichtlijn afvalstoffen

2. Uitdagingen overwinnen om kansrijke stappen te maken naar een circulaire economie

Zoals uit de Transitieagenda Consumptiegoederen blijkt, zijn kleding en textiel bij uitstek consumptiegoederen die relevant zijn om op te focussen in het kader van de circulaire economie. Er liggen zowel ecologische uitdagingen zoals milieudruk en verspilling in de keten, als economische uitdagingen in de vorm van kennisontwikkeling en innovatie.

Op basis van de eerdergenoemde Roadmap Circulair Textiel, de resultaten van de Greendeal Textielinzameling en het icoonproject Dutch Circular Textile Valley zijn een aantal knelpunten voor bedrijven gesignaleerd die opschaling naar een meer circulaire economie in de weg staan. Daarnaast hebben een aantal werksessies met diverse producenten/importeurs, brands en retailers plaatsgevonden waarin op basis van kennis en ervaring is gekeken naar wat de sector nodig heeft om versnelde stappen te zetten richting een circulaire economie.

De uitdagingen die gesignaleerd zijn in de genoemde projecten en werksessies, zijn de volgende:

1. Beperkte of geen kennisoverdracht van en naar alle schakels in de keten.
2. Beperkte innovatie en verkrijgbaarheid van gerecyclede en hernieuwbare materialen en technieken.
3. Nationale en internationale wet- en regelgeving die opschaling beperken.
4. Huidige verdienmodellen binnen een markt die sterk onder druk staat.

Eerdergenoemde projecten, de Greendeal Textielinzameling en Roadmap Circulair Textiel zijn er niet in geslaagd om het gedrag van de diverse stakeholders voldoende te beïnvloeden.

Aan aanbiederszijde worden de designers onvoldoende geïnformeerd en gestimuleerd om daadwerkelijk rekening te kunnen houden met recyclingmogelijkheden bij de ontwikkeling van het product. Deze gedragsbeïnvloeding kan gerealiseerd worden indien er sprake is van kennis over zowel de bestaande mogelijkheden als de uitdagingen van circulariteit binnen de kleding- en textielsector. Ook de inzamel- en recyclebedrijven ondervinden stagnatie bij verdere technische ontwikkeling van hoogwaardige recycling naar kwalitatief bruikbare en betaalbare materialen voor ontwerp en productie.

Aan de vraagzijde bevindt zich de eindgebruiker/consument. Indien deze groep kennis heeft van de negatieve milieu impact van lineaire productie, zal de vraag naar gerecyclede en duurzame producten toenemen. Een maatschappelijke druk zal een verbetering van de ontwerp- en productiemethode versnellen.

Door de grote concurrentiedruk en de continue spanning in de kleding- en textielsector zoals beschreven in de inleiding van dit stuk, is de benodigde verandering naar nieuwe verdienmodellen een zeer belangrijke maar tot dusver niet realiseerbare weg. De sector realiseert zich echter dat een lineaire economie leidt tot risico's die een duurzame bedrijfsvoering in de weg zullen staan. In het "lineair risk report van" KPMG¹⁰ worden de mogelijke risico's beschreven voor bedrijven die bij hun bedrijfsvoering vasthouden aan een take-make-waste benadering. Dit lineaire bedrijfsmodel heeft een negatieve impact op de continuïteit van deze bedrijven, financiële instellingen die hierin investeren en de verdere omgeving.

¹⁰ KPMG: linear risk report, 2016.

Welke stappen moeten er worden gezet

Om de bovengenoemde vier uitdagingen aan te gaan en substantiële stappen te zetten naar een versnelde circulaire economie wordt in dit sectorplan beschreven welke mogelijkheden de sector ziet om ondanks deze uitdagingen, de benodigde stappen te kunnen zetten, welke stakeholders nodig zijn om barrières te overbruggen en indien mogelijk een indicatie te geven van de doelen in de tijd. Dit omvat een eerste aanzet, waarna de sector zal werken aan een verdere invulling en concretisering van deze stappen. Deze uitwerking zal in samenwerking met meerdere bedrijven vanuit de sector en overige stakeholders van buiten de sector gemaakt gaan worden. Er wordt verder gewerkt aan een breder draagvlak van dit sectorplan, naast een opzet van een gedeelde strategie met een gezamenlijke invulling en

implementatie van de te maken stappen.

Door de implementatie van een juiste mix van mogelijke duurzame stappen en maatregelen, om de uitdagingen aan te gaan, ziet de sector kansen om de transitie van een lineaire naar een circulaire sector te versnellen. Hiermee zal het gestelde doel, alle duurzaamheidsactiviteiten samenbrengen en in 2050 een circulaire kleding- en textielsector realiseren met goede productieomstandigheden voor mens, dier en milieu, gehaald kunnen worden.

De sector ziet mogelijkheden in de volle breedte van de waardeketen textiel en beperkt zich niet alleen tot inzameling en recycling. Binnen iedere fase van een product kunnen stappen gezet worden naar een meer circulaire economie. Hierdoor is het mogelijk de grote diversiteit van bedrijven binnen de kleding- en textielsector een handvat te geven om een passend en haalbaar bedrijfsbeleid te formuleren.

Figuur 3: circulair textiel model Platform Circulair Textiel (2017)

De sector is zeer divers

De Nederlandse kleding- en textielsector bestaat uit zowel productiebedrijven, groothandelaren, agenten, importeurs en fysieke en online winkels. Binnen elk van deze subsectoren zijn de bedrijven zeer divers, zowel qua vorm, bedrijfsmodel als hun invloed op, en positie in de productieketen.

Afhankelijk van het bedrijfsmodel van een onderneming zal deze meer of minder invloed uit kunnen oefenen op de keten. Indien een bedrijf direct goederen betreft uit de productielanden is er sprake van meer invloed en meer directe communicatie dan wanneer een bedrijf goederen inkoop via tussenhandel. Bij directe samenwerking is de productieketen eenvoudiger transparant te maken en kunnen de mogelijkheden tot verbetering beter in beeld worden gebracht. Naast het grotere inzicht in de sociale productieomstandigheden, heeft het bedrijf meer invloed op de keuze in materiaal qua oorsprong, samenstelling en productieproces. Voor grotere orders en grotere bedrijven is deze directe samenwerking mogelijk. Voor andere bedrijfsmodellen zoals bij multibrandretailers of kleine winkeliers is vaak sprake van tussenhandel door middel van agenten en importeurs waardoor transparantie moeilijker wordt. Transparantie is nodig om de bestaande duurzame mogelijkheden te kennen en de mogelijkheden tot verbeteringen te signaleren en aan te pakken.

De invloed van ondernemingen beperkt zich nog te vaak tot de eerste schakel van de productieketen (zogenoemde 'first tier', veelal het confectioneren) waar veel sociale uitdagingen spelen. De grote milieu-uitdagingen bevinden zich voornamelijk verder terug in de keten.

Naast deze grote onderlinge verschillen binnen de sector zijn ook bedrijven actief die (grote volumes) kleding en textiel verkopen, maar niet tot de sector behoren. Denk aan supermarkten en drogisten. Deze diversiteit zorgt ervoor dat een uniforme implementatie voor de gehele sector niet mogelijk is. Deze branchevreemde bedrijven vallen echter ook onder het sectorplan en zullen bij de nadere uitwerking betrokken worden.

In de sector zijn steeds meer bedrijven actief met het vraagstuk van circulariteit en het stellen van eigen doelen. Er is grote behoefte aan kennis over en beschikbaarheid van gerecycled textiel, andere

verdienmodellen en een circulaire benadering van grondstofgebruik en productontwerp. Bedrijven experimenteren volop en pakken deze uitdagingen op hun eigen manier aan, maar lopen ook tegen knelpunten aan.

Indien we in staat zijn de knelpunten op te lossen door aan te geven wat de sector nodig heeft en wie daarbij in de vorm van stakeholderoverleg zou kunnen bijdragen, wordt het mogelijk de hieronder beschreven stappen te zetten die bijdragen aan de realisatie van de ambitie van een circulaire textielketen.

Hieronder geven we aan welke stappen gezet kunnen worden binnen de diverse fasen van een product, zowel in de ontwikkelings-, productie, gebruiks- en 'end-of-life' fase, om van een lineair model naar een circulair model te gaan. Voor iedere gesignaleerde uitdaging voor de sector wordt bekeken welke mogelijkheden er zijn om knelpunten te verminderen en kansen te benutten. Tevens wordt aangegeven welke acties nodig zijn.

Aan het einde van dit hoofdstuk vatten we in een schema samen hoe de sector de diverse uitdagingen wil aanpakken. Er wordt een mogelijke tijdsinschatting gemaakt met een verantwoordelijke partij om deze actie te starten. Eventueel bijbehorende financiële consequenties kunnen op dit moment nog niet zinvol worden ingeschat en zullen in de nadere uitwerking en implementatie van dit plan nadrukkelijk aandacht dienen te krijgen.

2.1 Uitdaging: Kennisoverdracht van en naar alle schakels in de keten

Om te zorgen dat er in iedere fase van het product optimaal gebruik wordt gemaakt van circulariteit is kennis bij de juiste partijen essentieel. Het is van belang bestaande kennis tussen partijen te delen. Zowel over reeds bestaande mogelijkheden en issues als gewenste oplossingen en ontwikkelingen. Het is belangrijk te identificeren welke nieuwe ontwikkelingen de diverse partijen nodig hebben om circulair handelen te vergroten. Hieruit zouden duidelijke doelen geformuleerd kunnen worden zodat vraag en aanbod goed bij elkaar aansluiten. Communicatie en samenwerking tussen de verschillende partijen is dus zeer belangrijk.

Ontwerp en productontwikkeling

Door te investeren in design en kennis te ontsluiten over nieuwe technieken en grondstoffen kunnen ontwerpers in 2050 -en vanzelfsprekend in de stappen daar naartoe- maximaal rekening houden met levensduur en recycleerbaarheid. Een textielproduct wordt zo ontworpen dat het kwaliteitsniveau ervan zorgt dat het product langer te gebruiken is en na gebruik (end-of-life), goed te recyclen is.

Om dit doel te bereiken is **het nodig om kennis te ontsluiten bij ontwerpers over de bestaande mogelijkheden in materialen en de mogelijke beperkingen die specifieke materialen, constructies en trims veroorzaken bij recycling en verlenging van de gebruiksduur:**

1. Een betere afstemming van creatieve eisen van de ontwerpers met de beschikbaarheid van bruikbare grondstoffen en materialen
2. Het verder ontsluiten van kennis en innovatie. Voorbeelden kunnen zijn:
  - mogelijkheden van duurzamere materialen;
  - innovatieve weeftechnieken die tot gewenste kwaliteitseigenschappen kunnen leiden, waardoor bijvoorbeeld elastaan geëlimineerd kan worden en de mogelijkheid tot recycling toeneemt;
  - verdere inperking van het gebruik van chemicaliën die het recycling proces mogelijk bemoeilijken.

Om een optimale mix van beschikbaarheid, betaalbaarheid en kwaliteit te creëren is communicatie tussen de juiste partijen onontbeerlijk. Wederzijdse kennisdeling van design en recycling, eventueel aangevuld met de kennis en kunde vanuit de productiegebieden, zorgt voor een balans in vraag en aanbod van recyclede materialen. Een kwalitatief hoogwaardig product met gerecyclede content is vanwege de beperkte technische innovaties nu nog maar beperkt mogelijk.

Bedrijven lopen nu tegen veel beperkingen aan zoals te weinig, te duur en onvoldoende kwalitatief gerecyclede materiaal. Nieuwe innovaties bij kennis- en onderzoekinstellingen moeten in snel tempo verder worden ontwikkeld, zodat ze in de markt getest kunnen worden en bij succes verder opgeschaald kunnen worden. **Deze slag naar het benutten van beschikbare wetenschappelijke kennis in de praktijk, kan alleen gemaakt worden**

door middel van een samenwerking tussen kennisinstellingen, de markt en de overheid.

De rol van de consument: de juiste informatie verschaffen op de meest efficiënte manier

De consument heeft een onmisbare rol in de transitie naar een circulaire sector. Het is belangrijk dat de consument / eindgebruiker de mogelijkheden kent voordat een product afgedankt wordt. De sector kiest voor een meerjarige campagne van de sector, inzamelaars, sorteerders en de overheid samen om bewustwording te realiseren over use, re-use, repair en recycle van alle textiel. Daarnaast zetten we in op het stimuleren van consumenten om afgedankt textiel naar inzamelpunten te brengen en niet bij het huishoudelijk afval te doen. Voor wat betreft inzameling in winkels, is de ervaring dat een consument zonder financiële stimulans geen afgedankt textiel inlevert en alleen inzetten op een informatiecampagne niet altijd afdoende is.

Uit het onderzoek Retail Richting 2030 blijkt dat voor de helft van de consumenten in 2030 niet alleen de prijs van een kledingstuk doorslaggevend is, maar ook transparantie en duurzaamheid.

Om de consument mee te nemen in de transitie naar een circulaire sector zal een communicatieplan worden opgesteld.

Labelsysteem duurzaamheid kleding

Om het maken van een duurzame(re) keuze voor een bepaald product door de consument gemakkelijker te maken, wil de sector onderzoeken hoe en op welke wijze meer informatie ontsloten kan worden. Dat gebeurt onder meer binnen het Convenant waarin bedrijven verplicht informatie moeten gaan delen over hun verduurzamingsbeleid. Daarnaast wordt in de sector gekeken of het geven van informatie via een label aan individuele kledingstukken een goede manier is om consumenten op een eerlijke en begrijpelijke wijze te informeren.

De sector pleit voor een eenduidig, hanteerbaar en betaalbaar labelsysteem dat alle duurzaamheidsaspecten omvat (mens, dier en milieu). Vanwege de enorm brede duurzaamheidsuitdagingen en de diverse reeds bestaande ontwikkelingen en systemen gericht op een beperkt deel van het totale spectrum

stelt de sector voor dit onderwerp verder uit te werken in samenwerking met het Convenant Duurzame Kleding en Textiel. We hebben te maken met een grensoverschrijdend retail landschap waarbij uniformiteit zeer belangrijk is. Verder is een werkend toezichtsmechanisme een grote uitdaging, maar wel de basis voor een **betrouwbaar en betaalbaar systeem. Wat de sector ten alle tijden wil voorkomen is dat een label leidt tot 'greenwashing'.**

Aanpak

Op dit moment is er een voorkeur voor een duidelijk gestroomlijnd kennisinstituut of coördinatiepunt dat alle partijen bij elkaar kan brengen en kan faciliteren in een (internationale)samenwerking, bestaande informatie van lopende nationale en internationale initiatieven up-to-date en beschikbaar kan houden voor de gehele sector en duidelijkheid en validatie

kan brengen in bestaande duurzame materialen. We zien hier een additionele overdracht van de beschikbare kennis vanuit het Convenant, DCTV en internationale ontwikkelingen.

Verder zetten we in op een duidelijke communicatie over en gebaseerd op de R-strategieën naar de diverse partijen op een impactvolle wijze welke daadwerkelijk gedragsveranderingen realiseert. Omdat de sector in dit plan focust op alle R-strategieën naast Recycle zal er ook aandacht besteed moeten worden aan de overige pijlers in de strategieën voor circulariteit om een optimale levensduur van een product te realiseren.

De sector ziet hier een samenwerking tussen alle stakeholders in de keten, inclusief NGO's die op dit onderwerp reeds nauw samenwerken met de Rijksoverheid.

⚡ Acties: Kennisoverdracht en Communicatie

Beschrijving		
Ontwerp en productontwikkeling	Onvoldoende kennis design for circularity, bestaande en nieuwe duurzame materialen	Bijscholing designers, inkopers
	Onvoldoende beschikbaarheid van bruikbare gerecyclede materialen	Overleg recyclebedrijven en sector om benodigde innovaties in materialen voor de sector te vergroten
	Onvoldoende kennis negatieve impact chemicaliën op recycling	Overleg benodigde stakeholders om kennis in kaart te brengen
Rol consument	Te weinig kennis over de negatieve impact van de productie van textiel en de mogelijkheden om de gebruiksduur van een product te verlengen.	Campagne om de consument bewuster te maken
Labelsysteem duurzaamheid kleding	Consument wordt niet eenduidig en overtuigend geïnformeerd om duurzaam te kunnen kiezen	Haalbaarheid inzichtelijk maken voor een eenduidig, hanteerbaar en betaalbaar labelsysteem

2.2 Uitdaging: Innovatie en beschikbaarheid van gerecyclede en hernieuwbare materialen en technieken

Om in de sector het gebruik van gerecyclede materialen te vergroten met als doel in 2050 een volledig gebruik van duurzame materialen, zal er voldoende aanbod van deze materialen moeten zijn. Als door kennisdeling, zoals omschreven in de voorgaande uitdaging, bekend is wat nodig en bruikbaar is, zullen de diverse ketenpartijen samen aan de slag moeten gaan om deze materialen verder te ontwikkelen. Tevens zal de sector de inkoopmodellen moeten aanpassen om te streven naar maximaal gebruik van duurzame materialen. De huidige strategie om producten aan te bieden tegen de scherpste prijs/kwaliteit verhouding moet omgebogen worden naar een meer duurzaam en circulair aanbod.

Naar meer gerecyclede content

Van het huidige gebruik van grondstoffen is een nulmeting beschikbaar die gebaseerd is op de deelnemers aan het Convenant Duurzame Kleding en Textiel (in 2018 is dit 48% van de totale markt naar omzet)¹¹. Daaruit blijkt dat 29% van het totale gebruik van materialen van duurzame oorsprong is. Opvallend is dat het aandeel katoen zeer groot is, terwijl andere materialen, zoals (gerecyclede) polyester, sterk in opkomst zijn. Duidelijk is dat het aandeel gerecyclede materiaal vooralsnog marginaal is.

Het doel is de percentages voor gerecyclede materiaal in nieuwe kleding te vergroten. Daarbij zal gekeken worden naar pre-consumer en post-consumer materiaal. Pre-consumer materiaal is het restmateriaal dat ontstaat tijdens het productieproces. Post-consumer materiaal ontstaat nadat een product wordt afgedankt door de eindgebruiker. Het doel is om beide vormen van restmateriaal te minimaliseren en optimaal te

benutten door middel van hergebruik(R2-4) en recycling(R5). **In overleg met alle partijen, zowel ontwerpers, productiebedrijven, inzamelaars/sorteerders als recyclers werken we aan het verkrijgen van meer kwalitatief hoogwaardig en bruikbaar gerecyclede materiaal om uiteindelijk een gebruik van 100% duurzame materialen te kunnen bereiken in 2050.**

Een indicatieve schatting van de progressie:

2025	10% gebruik circulaire ¹² materialen
2030	20% gebruik circulaire materialen
2035	50% inclusief duurzame ¹³ materialen
2040	80% inclusief duurzame materialen
2050	100% inclusief duurzame materialen

In de Roadmap Circulair Textiel is in overeenstemming met alle stakeholders afgesproken een ambitie van ten minste 80% gerecyclede materialen te stellen. Aangezien de sector wil aansluiten bij de beleidsdoelstelling: Nederland volledig circulair in 2050, heeft de sector de ambitie ("aspirational goals") bijgesteld naar 100%, met inbegrip van duurzame materialen. **Vooralsnog zal de sector streven naar een gebruik van 100% duurzame materialen in 2050 met een zo groot mogelijk percentage gerecyclede materiaal.** Zowel aandeel en type circulaire en duurzame materialen (definities) zijn afhankelijk van voortschrijdende inzichten, innovaties en marktontwikkelingen.

Indien bekend is welke logistieke mogelijkheden er zijn met de daarbij horende milieubelastende consequenties is mogelijk te bepalen of vervoer van pre- en post-consumer materiaal landsgrensoverschrijdend beperkt dient te worden. Momenteel bevindt het post-consumer materiaal zich in ons land terwijl de productielocaties met onmisbare kennis, kunde en capaciteit zich in de productielanden bevinden. De sector vraagt de Rijksoverheid te investeren in een levenscyclusanalyse (LCA) naar de impact van de logistieke bewegingen. Deze inzichten kunnen vervolgens gebruikt worden bij bedrijfsbeslissingen aangaande de vooralsnog wereldwijde logistiek in relatie tot betere beschikbaarheid en meer gebruik van gerecyclede

¹¹ IMVO Convenant, feiten en cijfers 2018, 27 mei 2019.

¹² Tot circulaire materialen rekenen we hier hergebruikte materialen (middels R2-4 strategie, zie figuur 2) en gerecyclede materialen (R5 lees: herwonnen vezels) ter vervanging van input van virgin materialen voor kleding- en textielproductie.

¹³ Tot duurzame materialen rekenen we hier vooralsnog de duurzame(re) alternatieven voor de gangbare virgin materialen bijvoorbeeld bio/organic en 'better'cotton (BCI), lyocell van duurzame cellulose bron (denk aan Tencel) en de bio-based alternatieven voor de oil-based synthetische garens (denk aan PLA en bioPES, PEF).

materiaal in de collecties. Dan kan blijken of het inzetten op meer regionaal georganiseerde circulariteit noodzakelijk is.

Duidelijkheid over gerecyclede en hernieuwbare textielvezels

Een heldere definitie voor circulair textiel ontbreekt. Dit is verwarrend en werkt remmend op noodzakelijke marktontwikkelingen. Binnen de Nederlandse normorganisatie NEN is een werkgroep gestart die werkt aan een NTA (Nederlands Technische Afspraak)¹⁴ voor circulair textiel. Uitgangspunt is dat deze NTA de noodzakelijke innovatieve ontwikkelingen voor circulair textiel bevordert door het stellen van gemeenschappelijke definities en beschrijvingen ten aanzien van de verschillende facetten van en gradaties in circulair textiel. Verder is van belang dat deze norm hanteerbaar is voor de gehele sector die, zoals eerder aangegeven is, bestaat uit een grote diversiteit. Het moet bevorderend werken voor innovatie en mag zeker geen rem vormen.

Gerecycled katoen

Zoals eerder aangegeven is het aandeel katoen dat gebruikt wordt op de Nederlandse markt zeer groot. Vooral voor katoen ligt er een grote uitdaging om op een hoogwaardige manier te recyclen. Mechanisch gerecycled katoen (het vervezelen van kleding en textiel) levert een kortere vezel op, waardoor de kwaliteit vermindert en daardoor niet 100% volwaardig toepasbaar is in alle textielproducten.

Innovatie vanuit de recycle-industrie op het vlak van mechanische en chemische recycling is hierbij dus cruciaal om hoogwaardige toepassing mogelijk te maken.

Katoen is verreweg de meest gebruikte grondstof door deelnemers aan het Nederlandse convenant, maar mondiaal betreft het een kwart van de gebruikte vezelproductie.¹⁵ Uit het oogpunt van impact strekt het sterk tot de aanbeveling dat wordt ingezet om juist katoen verder te upcyclen. Bovendien is er een kansrijk klimaat voor verdere toepassingen van wetenschappelijke kennis in de praktijk door de unieke positie die Nederland heeft

met innovatieve oplossingen die worden ontwikkeld met hogescholen en universiteiten. De ontwikkeling van Saxcell is hier een goed voorbeeld van. Dit is een chemisch gerecyclede vezel ontwikkeld door de Hogeschool Saxion. De ontwikkeling laat zien dat de chemische recycling van katoen in de kinderschoenen staat, maar een innovatieve mogelijkheid vormt die verder ondersteund zou kunnen worden. Het gebruik van een publieke-private investering zou een mogelijkheid zijn om soortgelijke ontwikkelingen op te schalen, maar is binnen Nederland en bij de kleinschaligere bedrijven een hardnekkig probleem. Een langeretermijninvestering (of: perspectief) vanuit een kennis- versnellingsorganisatie is nodig om dit soort perspectiefvolle ontwikkelingen, die zich in een nog risicovol stadium bevinden, intensiever te begeleiden naar met name een investeringskapitaal ("geduldig kapitaal"). De DCTV doet hierin een eerste aanzet.

Aangezien katoen en overige vezelrecycling nog kwalitatieve en kwantitatieve opschaling van technologie en bedrijfsmodellen vergt, vormt toepassing in niet-textiele producten en in andere sectoren een belangrijke opstap naar het tot ontwikkeling brengen van een circulair textiel systeem met gezonde business cases. Oneindige upcycling zal nooit mogelijk zijn, dus zal er altijd behoefte blijven bestaan aan afzetkanalen die buiten de kleding- en textielsector liggen.

De sector vraagt de overheid een rol te spelen in een verkenning buiten de eigen sector en mogelijkheden te creëren waarbij intersectoraal overleg mogelijk is. Hierbij kunnen de verschillende partijen werken aan mogelijke nieuwe oplossingen, zonder "lock-in" van sub-optimale oplossingen. Het einddoel blijft zoveel mogelijk kleding en textiel hoogwaardig te hergebruiken en recyclen in de eigen keten.

¹⁴ NEN: werkgroep Circulair Textiel, 15 augustus 2019.

¹⁵ IMVO Convenant, feiten en cijfers 2018, 27 mei 2019.

Aanpak

Vanuit het kennisinstituut / coördinatiepunt zal kennisdeling plaats moeten vinden over de definitie van duurzame materialen. Er moet duidelijkheid zijn over de validatie wanneer materialen duurzaam genoemd mogen worden. Dit zal bijdragen aan de doelstellingen van dit sectorplan.

De sector opteert ook voor **een mogelijkheid om via het kennisinstituut of coördinatiepunt kennis te nemen van de ontwikkelingen in innovaties vanuit het buitenland**. Er moet een manier gevonden worden waarop Nederlandse bedrijven kunnen deelnemen aan bestaande internationale innovatieve projecten op een individuele of gezamenlijke wijze.

De sector werkt graag samen met recycle- en productiebedrijven om circulaire innovaties en logistieke structuren te ontwikkelen en investeringen van de grond te krijgen.

Om gebruik van gerecycled pre- en post-consumer materiaal te stimuleren, zal worden gekeken hoe er een prikkel in het instrumentarium van een UPV kan worden ingebouwd die het gebruik van gerecycled en hernieuwbaar materiaal stimuleert.

Een gedifferentieerd systeem waarbij de mate van gebruik van duurzame materialen bepaalt wat de hoogte van de UPV-bijdrage wordt, zal worden omschreven in hoofdstuk 3.

Acties: Innovatie en beschikbaarheid

Beschrijving		
Meer gerecyclede content	Aanbod van gerecycled materiaal dat qua kwaliteit en prijs aansluit bij de marktvraag	Samenwerking sector, inzamel, sorteer en recyclebedrijven en productiebedrijven om benodigde aanbod van gerecyclede materialen te vergroten. Hierbij moet ook gekeken worden naar aansluitingsmogelijkheden bij bestaande internationale projecten
	Impact vervoer pre- en post-consumer-materiaal om beschikbaarheid gerecyclede content over landsgrenzen op productielocaties verkrijgbaar te maken	Levenscyclusanalyse
	Prikkel om vraag vanuit de sector te stimuleren	Differentiatie in inrichting van UPV
Duidelijkheid recycling	Heldere definitie circulair textiel en bijbehorende gradaties ontbreekt	NTA-werkgroep circulair textiel in samenwerking met NEN
Gerecycled katoen	Vanwege het grote aandeel katoen op NL-textielmarkt moet prioriteit verleend worden aan gerecycled katoen	Kennis aanwezig op Nederlandse markt blijven ondersteunen Nieuwe innovaties met naast focus op katoen ook wol, acryl, polyester(blends) en elastaan Investeren in intersectoraal overleg i.v.m. beperkte recycling cyclus katoen.

2.3 Uitdaging: Nationale en internationale wet- en regelgeving die opschaling beperken

De huidige inzamel- en sorteerstructuur is gericht op de tweedehands kledinghandel waarin gemeenten vergunningen verlenen aan een beperkte groep inzamelaars. Hierdoor wordt de sector beperkt in hun potentiële bijdrage om de hoeveelheid ingezamelde textiel te vergroten. **Een versoepeling van deze regeling is nodig om een eigen retoursysteem te kunnen uitvoeren.** Voor winkelketens is het belangrijk dat zij door heel Nederland hetzelfde systeem in hun bedrijf kunnen implementeren en zelf hun eigen inzamelings- en recyclingpartner daarin kunnen kiezen. Verschil in lokale wet- en regelgeving is zeker voor dit type bedrijven ongunstig.

Textielafval wordt niet gezien als grondstof maar als afval. Vanwege de huidige wetgeving in sommige landen t.a.v. afval is het niet mogelijk gerecycled materiaal over landsgrenzen te vervoeren. Hierdoor wordt opschaling van gebruik van gerecyclede vezels in productielanden beperkt.

Kleding- en textielartikelen moeten voldoen aan de wetgeving aangaande schadelijke chemicaliën (REACH)¹⁶. Indien de oorsprong van de gerecyclede grondstoffen niet bekend is, zijn tevens de gebruikte materialen en processen onvoldoende bekend. Wet- en regelgeving voor toegestane chemicaliën kunnen ook binnen de EU per land verschillen. Op dit moment is het niet eenvoudig, haalbaar en betaalbaar om garantie te kunnen geven dat de producten van gerecycled materiaal voldoen aan de geldende wetgeving.

Betaalbaarheid en beschikbaarheid van gerecyclede textielvezels

De verkrijgbaarheid, betaalbaarheid en de kwaliteit van gerecyclede textielvezels is nog te beperkt. Een groot deel van de textielproductie vindt plaats buiten de Europese Unie, hoofdzakelijk in Azië. Daar is pre-consumer gerecycled materiaal (bijvoorbeeld van snijafval uit het maakproces) in opkomst,

maar nog niet breed beschikbaar. **Om de cirkel tussen inzameling in Nederland en productie buiten Nederland te dichten en post-consumer gerecycled materiaal beschikbaar te maken in productielanden buiten Europa, is het noodzakelijk dat gerecycled materiaal zonder barrières over (lands)grenzen vervoerd kan worden.** Dit kan door pre- en post-consumer materiaal niet meer als afval aan te merken maar als grondstof. Hierdoor kan het aanbod van gerecyclede content toenemen, waardoor zowel de prijs als de kwaliteit van gerecyclede content aantrekkelijker wordt.

Totdat de ontwikkelingen een volledig hoogwaardig gerecyclede product kunnen realiseren, zal er altijd een spanningsveld zijn tussen een verhoging van het gebruik van gerecyclede materialen en de te realiseren kwaliteit van het eindproduct.

Chemical legacy

Er is meer kennis nodig over de negatieve impact van bepaalde chemicaliën op het recycle proces. Hierover bestaat veel onduidelijkheid in de sector en het is zaak dit op te pakken bij de verdere verbetering van het aanbod in gerecyclede materialen. De afgelopen jaren weten we steeds beter welke schadelijke effecten bepaalde stoffen kunnen hebben. Deze stoffen zijn (in bepaalde concentraties) verboden, maar komen nog wel voor op de (internationale)markt. Het terugdringen van chemicaliëngebruik is positief voor zowel de gezondheid van de gebruiker als de gezondheid van medewerkers in de productieketen. De verwachting is ook dat het terugdringen van chemicaliën recycling vergemakkelijkt.

De sector wil in 2020 starten met een onderzoek om te bepalen in hoeverre door verminderd gebruik van bepaalde chemicaliën recycling vergemakkelijkt kan worden. Het maximaal beperken van schadelijke chemicaliën staat daarnaast hoog op de agenda als één van de kernthema's van het Convenant Duurzame Kleding en Textiel.

Bedrijven zijn eraan gehouden dat producten altijd voldoen aan de bestaande wetgeving aangaande toegestane chemicaliën in het eindproduct. Voor

¹⁶ REACH is een systeem voor registratie, evaluatie en toelating van chemische stoffen die in de Europese Unie geproduceerd of geïmporteerd worden

gerecyclede producten is dit moeilijker realiseerbaar dan voor producten van 'virgin' materialen en onder de huidige wetgeving ook nauwelijks betaalbaar. Er is onvoldoende grip op de chemische samenstelling van gerecyclede content, het kan chemicaliën uit oude kleding bevatten die destijds aanvaardbaar was, maar nu niet meer. Dit probleem wordt chemical legacy genoemd. Het speelt bij meerdere producten die worden gerecycled en moet per productgroep nader worden onderzocht. Op basis hiervan zullen er richtlijnen opgesteld moeten worden hoe de wettelijke vereisten die gelden voor conventionele producten kunnen worden gerealiseerd voor producten met gerecycled content, zonder een te grote prijsverhoging of andere bovenmatige inspanningen. Hiervoor is overleg en samenwerking nodig van bedrijven binnen en buiten de sector, test instituten, chemicaliëxperts, (Rijks)overheid en instanties met reeds bekende kennis over dit onderwerp.

Door inzicht te krijgen in de stappen die gezet moeten worden voor een afdoende borging van de REACH-wetgeving¹⁷ rond chemicaliën in gerecyclede eindproducten, kan een versnelling gemaakt worden in het aanbod van producten van gerecyclede grondstoffen en materialen

De sector wil deze gesprekken graag begin 2020 opstarten om zo snel mogelijk inzicht te krijgen in deze problematiek.

Etikettering van textiel

Op de juistheid van etiketten met de samenstelling van de materialen van een kledingstuk (de ingenaaide samenstellingslabels) is kritiek geuit.¹⁸ De etiketten zouden een andere samenstelling vermelden dan de feitelijke samenstelling. De onderzoeken waarop dit is gebaseerd, zijn (vooral) niet beschikbaar. De vermeende afwijkingen kunnen echter ontstaan doordat de textiel-etikettering is gebaseerd op de EU Verordening 1007/2011¹⁹ die gericht is op consumentenvoorlichting. Het bevat wettelijke toegestane afwijkingen en richtlijnen over wat wel, maar ook wat niet op het etiket te vermelden. De informatie op het etiket is

niet opgesteld met recycling als doel.

Officiële cijfers die de vermeende onjuistheid aantonen zijn niet bekend noch is bekend of dit textielproducten zijn die daadwerkelijk uit de Nederlandse handel afkomstig zijn. **Inzicht hierin is nodig om het probleem te onderkennen en indien nodig actie te ondernemen. Tevens moet onderzocht worden welke verbeteringen nodig zijn op het bestaande samenstellingsetiket om het recycling proces te ondersteunen.** Dit zou -zeer waarschijnlijk- een aanpassing van de huidige Europese wetgeving vergen.

Voor het gesignaleerde vermeende probleem, zal een onafhankelijk onderzoek moeten plaatsvinden bij de recyclebedrijven om het exacte probleem te onderkennen. Op basis van deze bevindingen zullen dan vervolgstappen gezet kunnen worden.

Aan het vervolgtraject zouden de voorwaarden toegevoegd kunnen worden waaraan vernieuwde samenstellingsetiketten zouden moeten voldoen bovenop de huidige regelgeving. Deze voorwaarden zullen door diverse stakeholders samen moeten worden opgezet. Hierbij zullen in ieder geval de sector, recyclebedrijven en de Europese normcommissie textiel betrokken moeten worden.

Bevorderen van meer inzameling

Te veel oud textiel vindt momenteel nog niet zijn weg naar de inzameling voor hergebruik en recycling. Ons doel is het aantal kilo's ingezamelde afgedankte textielproducten te vergroten. Die inzameling is geen doel op zich, maar een middel om te streven naar een circulaire sector in 2050. Het verzamelen van meer afgedankt textiel zal pas goed op gang komen, als voor het ingezamelde textiel een helder, betaalbaar en efficiënt gebruik of nieuwe bestemming beschikbaar is.

Gebaseerd op de resultaten en lessen van de Greendeal Textielinzameling, stelt de sector als doel om in 2030 50% van het afgedankte textiel in te zamelen met als uiteindelijk doel een inzameling van 80% of zoveel meer als zinvol, in 2050.

¹⁷ REACH is een systeem voor registratie, evaluatie en toelating van chemische stoffen die in de Europese Unie geproduceerd of geïmporteerd worden

¹⁸ Kamerstukken: moeizame recycling van textiel, 2018

¹⁹ Europees Parlement: textielvezelbenamingen en de desbetreffende etikettering en merking van de vezelsamenstelling van textielproducten, 27 september 2011

Verder moet er onderzoek gedaan worden naar het aandeel ingezameld textiel en het aandeel dat zijn weg niet vindt naar de inzameling. Op basis hiervan, tezamen met een heldere nulmeting, kan een plan gemaakt worden hoe dit aandeel stapsgewijs te verhogen is. Het is van belang dat deze verhoging de ontwikkelingen in innovatie volgt en niet andersom. Wat wij willen voorkomen is dat een berg aan ingezameld textiel ontstaat, waarvoor geen doel is dat bijdraagt aan een circulaire sector. Uiteindelijk moet textiel van alle kwaliteiten ingezameld worden.

Onderzocht moet worden of gewerkt kan worden aan de introductie van één duidelijk herkenbare inzamelbak voor textiel die in elke gemeente gelijk is. Dit moet leiden tot maximaal haalbare duidelijkheid naar de consument, tezamen mét een uniforme landelijke boodschap over wat er wel en niet ingezameld moet worden. Met deze uniforme aanpak willen we bevorderen dat inzamelbakken voldoen aan alle eisen. Zo zijn ondergrondse containers niet geschikt en in de inzamelbakken wordt in sommige gevallen ook huishoudelijk afval gegooid. Gebaseerd op gedegen onderzoek en praktijkervaring willen we de situatie sterk verbeteren. Er is op dit onderwerp al veel onderzoek verricht. Wellicht volstaat het om conclusies te trekken uit beschikbare resultaten van deze onderzoeken en op uniforme wijze de beste inzamelstructuur landelijk uit te rollen in alle gemeenten.

Steeds meer ondernemers in de sector die kleding en textiel verkopen, zamelen ook zelf gebruikte kleding en textiel in. Hierbij lopen zij regelmatig aan tegen een verzoek tot handhaving van de lokale afvalstoffenverordening. Het is immers verboden om huishoudelijk afval in te zamelen, behalve door degene die daarvoor een vergunning heeft, of aan wie ontheffing is verleend. Vergunningen voor inzameling zijn vaak door een gemeente aanbesteed aan één partij, veelal vergund in competitie met andere inzamelaars aan de meest betalende (leges). De sector wil samen met de Rijksoverheid en gemeenten in gesprek en **regelen dat ondernemers die kleding op de markt brengen en deze via eigen kanalen (bijvoorbeeld de eigen winkel) in willen zamelen, hiervoor standaard ontheven zijn van het verbod op inzameling en dat de publieke inzameling via de (uniforme) textielbak-op-sstraat niet meer aan de hoogste bidder wordt vergund** (in

2017 bijna 8 miljoen opbrengst)²⁰, maar aan de meest circulaire inzamelaar/sorteerder/recycler.

De kleding- en textielsector heeft niet de intentie de rol over te nemen van de inzamelaars, maar wil wel een helpende hand bieden om de kwantiteit en kwaliteit van ingezameld textiel voor circulaire toepassingen te verhogen. Tevens **willen we de middelen die door de inzamel- en sorteerketen worden opgebracht ten goede te laten komen aan (investeringen in) circulaire ontwikkelingen.**

Gerecyclede materialen kennen een hogere prijs dan conventionele materialen. Dit betekent dat een eindproduct (zeer waarschijnlijk) een hogere consumentenprijs heeft die de consument niet altijd bereid zal zijn om te betalen. Door middel van financiële voordelen kan dit verschil verkleind worden, bijvoorbeeld door **een gunstiger btw-tarief** (zoals laagtarief). Dit willen wij nader onderzoeken tezamen met onder andere de Rijksoverheid. Momenteel worden in andere sectoren minder belastende producten financieel gestimuleerd door de overheid door deze belastingtechnisch aantrekkelijker aan te bieden, bijvoorbeeld in de auto-industrie. Wij zien dit ook als mogelijke stimulans voor duurzame textiel- en kledingproducten.

Plan van aanpak

De sector zal zich inzetten door meer mogelijkheden te creëren voor de consument en eindgebruiker om oud textiel in te zamelen. Deze opzet moet eenvoudig en zeer toegankelijk zijn voor de consument. Hiervoor is het wel nodig dat de regelgeving verandert en deze inzameling door de textielsector (retail, brands en producenten/importeurs) mogelijk maakt.

De sector zal de gesprekken starten met diverse relevante stakeholders om de impact te bepalen van de aanwezigheid van mogelijke schadelijke en ongewenste textielchemicaliën en de mogelijkheid dit betrouwbaar en betaalbaar te borgen in gerecyclede eindproducten. Indien blijkt dat er inderdaad sprake is van onjuiste labelling zal bekeken worden hoe dat is te verbeteren. De sector wil hier ook een start maken met de gesprekken voor een zonnig aangescherpte

²⁰ Benchmark Huishoudelijk Afval: *analyse-bmha-peiljaar*, 2017.

samenstellingslabelling op Europees niveau om de recycling te vergemakkelijken.

Verder zal de sector zich inzetten om juiste labelling op een andere wijze op te lossen. Er

zullen alternatieven onderzocht worden zoals garenintelligentie waarbij garens en doek gescand kunnen worden op hun samenstelling, daarmee ook het gebruik bij consument om samenstellingslabels uit kleding te knippen ondervangend.

Acties: Wetgeving waar nodig aanpassen en belemmeringen identificeren

Beschrijving		
Betaalbaarheid en beschikbaarheid recycled textiel	Nog niet mogelijk pre- en post-consumer textiel vanuit consumptielanden in productielanden te verkrijgen	In kaart brengen van de exacte belemmeringen in douaneregels
Chemical legacy	Een betaalbaar en betrouwbare methode ontbreekt om te garanderen dat producten aan REACH voldoen	Inzichtelijk maken welke methoden al beschikbaar zijn en met stakeholders werken aan een analysemethode of systeem dat de chemische veiligheid van gerecycled textiel betrouwbaar en betaalbaar kan borgen
Etikettering van textiel	Bepalen of huidige samenstellingsetiket voldoende is	Actie bepalen aan hand van publicatie onderzoekresultaten
	Permanente vezelaanduiding	Inventariseren of er gestart kan worden met andere betaalbare mogelijkheden textiel permanent te voorzien van de samenstellingsinformatie bijvoorbeeld in de garens
Bevorderen inzameling textiel	<p>Duidelijke, eenvoudige en schone inzameling voor consument/eindgebruiker</p> <p>Beperking voor winkels om zelf kleding in te zamelen</p> <p>Opbrengsten aan leges bij de inzameling ten goede laten komen aan de ontwikkeling van een circulair textiel systeem</p>	<p>Inventariseren van uniforme inzamelingsmethode zoals een uniforme kleur inzamel bak</p> <p>Starten van gesprekken over wijze waarop huidige lokale afvalstoffenverordering op zodanige wijze ingevuld kan worden dat het doel verhoging van circulariteit gerealiseerd kan worden door inspanning van sector en bijbehorende stakeholders</p> <p>Gesprekken onder leiding van de nationale overheid met gemeenten en de inzamel/sorteer sector</p>

2.4 Uitdaging: Bestaande verdienmodellen binnen een markt die sterk onder druk staat

Binnen de sector zijn bedrijven naarstig op zoek naar een herijking van het businessmodel waarbij het besef groeit dat een stevige duurzaamheidsstrategie nodig is om zowel nu als op termijn bedrijfseconomisch solide te zijn. We moeten hierbij rekening houden met internationale trends en ontwikkelingen die het verdienmodel van de sector onder druk zetten, evenals de concurrentiepositie van de sector ten opzichte van internationale spelers. De benodigde veranderingen richting een circulaire sector kunnen alleen succesvol zijn als er sprake is van een gezond bedrijfsmodel voor ondernemingen in de sector.

Monstertrajecten

In het productietraject van ontwerp naar het uiteindelijke textielproduct in het verkoopkanaal wordt gebruik gemaakt van productiemonsters. Deze monsters worden gebruikt om diverse stadia in het productieproces goed te keuren voordat de producten op de winkelvloer terecht komen. Momenteel zijn ontwikkelingen gaande binnen de informatietechnologie (IT) om de monstertrajecten digitaal in te richten. Deze ontwikkelingen zijn erg kostbaar en vragen een langetermijninvestering waardoor vooralsnog te weinig bedrijven deze ontwikkeling kunnen volgen. Gezien de technische complexiteit en de kostbaarheid van dit proces is het niet realistisch dat er vóór 2030 grote slagen gemaakt gaan worden in het reduceren van monsters. Aangezien Nederland zich graag ziet als een kenniseconomie zou **een ontwikkeling op dit gebied een goede stap kunnen zijn die kostenbesparend en stuksverlagend werkt.**

Transitie van lineair naar circulair bedrijfsmodel

Wanneer bedrijven en organisaties na gaan denken over circulair ondernemen staan ze voor het probleem een geheel nieuw (bedrijfs)economisch systeem te moeten implementeren, waarbij in het ideale geval grondstoffen en materialen telkens hergebruikt worden en in nieuwe toepassingen een nieuwe waarde krijgen. Dit vraagt om nieuwe

verdienmodellen, andere bedrijfsvoering en productieprocessen, productinnovatie, sociaal ondernemen en ketensamenwerking. Voor bedrijven betekent dit een verregaande andere benadering van de arbeidsmarkt, hun marktpositie, samenwerking en de producten en diensten waarmee geld wordt verdiend.

Het huidige 'klassieke' model in de mode-industrie en detailhandel is sterk lineair en op de verkoop van het product aan de consument gericht, het eindstation. Een circulair model betekent dat de kleding terugkomt in de cirkel en een ondernemer, producent-leverancier of retailer, deze terugziet in de keten. Op dat moment ontstaat een element van dienstverlening dat zich op vele manieren kan uiten in nieuwe verdienmodellen. Dit aspect van dienstverlening is cruciaal. Denk aan 'product-as-a-service', waarbij de producent eigenaar blijft van het product en daarmee van de gebruikte materialen om die weer zo waardevol mogelijk te benutten. Er ontstaat een nieuw bedrijfsmodel: de verhuur van kleding, in de mode nog op kleine schaal, maar in de bedrijfskleding en horeca-textiel al veel gebruikelijker. Ook bij de uitgifte van bedrijfskleding door een werkgever blijft deze eigenaar en zal die zich bij weder-inname afvragen hoe de levensduur van kleding en materialen zijn te verlengen. Hier zien we vormen van recycling van materialen ontstaan, ook al worden deze niet weer tot dezelfde hoogwaardige kleding verwerkt. **In aanbestedingen kunnen eisen ten aanzien van duurzame of circulaire materialen gesteld worden, waarmee circulariteit wordt aangejaagd.**

We zien ook kledingbibliotheken en andere diensten ontstaan, waarbij de consument voor kortere tijd kleding leent of huurt, draagt en weer inruilt. Doel is hier kleding een langer leven te geven, terwijl de consument toch steeds iets nieuws kan dragen. Ook de sterke groei van tweedehands winkels draagt bij aan de mogelijkheden om kleding langer te dragen, maar dan door verschillende mensen. Vintage kleding inkopen en verkopen, reparatie van kleding en het vermaken van kleding (personaliseren) zijn allen voorbeelden van product-dienst combinaties die bijdragen tot circulair en duurzaam textiel. Interessant is hier dat de tweedehands winkel niet uit het lineaire proces (producent-leverancier) inkoop, maar van de consument, dus in dat opzicht post-consumer circulair.

De producent-leverancier zal in een dergelijk model zijn positie moeten herzien en ook terug in de keten circulair moeten werken, hoe moeilijk dat ook is. **Samenwerken met ketenpartners is belangrijk om de kringloop van grondstoffen en materialen te sluiten en bijvoorbeeld snijafval te minimaliseren en te hergebruiken (al rond 15% van het stofverbruik).** Een bedrijf is voor een groot deel afhankelijk van haar toeleveranciers die het haar mogelijk maken steeds meer circulair te ondernemen. Circulair werken in het productieproces zal een producent-leverancier helpen relevant te blijven voor de detailhandel en de eindgebruiker/consument.

'Fast fashion' zal duurzaam kunnen werken, wanneer het aanbod van kleding werkelijk (in de toekomst zelfs persoonlijk) op de vraag van de consument is afgestemd. De sector verstaat onder 'fast fashion' het inkorten en beter afstemmen van de lijnen tussen de winkel en de productie. Er moet dan ook naar nieuwe productiemethoden worden gekeken, met meer mogelijkheden tot productie dicht bij de markt waarvoor de kleding is bestemd. In het maatschappelijk debat is de term 'fast fashion' verworpen tot goedkope, (bijna) wegwerpkleding. Op dit moment is de inkoop praktijk vooral gericht op de scherpste prijs/kwaliteit (in elk prijssegment) en grote volumes. Dit staat circulair en duurzaam ondernemen in de weg. We moeten zoeken naar een meer duurzame meerwaarde van kleding als product, ondersteund door diensten waarmee circulariteit tot stand wordt gebracht. Wanneer dit gepaard gaat met kostprijsverhoging moet deze verhoging in de hele keten erkend en terugverdiend kunnen worden. **Zonder nieuwe circulaire verdienmodellen zal er geen sprake zijn van een circulaire economie met gezonde bedrijven.**

Er zal veel onderzoek gedaan moeten worden naar circulaire business cases en verdienmodellen in de circulaire keten, naar circulaire producten en diensten. Daar waar mogelijk moeten pilots kunnen draaien die de potentie hebben op te schalen en daarmee investeringswaardig worden. Fiscale maatregelen en hulp in de vorm van hogere risico financieringen ('geduldig kapitaal') zijn hier onontbeerlijk om de beruchte onrendabele top weg te nemen.

Aanpak

Bedrijven zullen naar aanleiding van de R-strategieën voor iedere pijler een target kunnen gaan zetten om zo het volledige scala aan mogelijkheden te benutten. Dit zou bedrijven kunnen helpen op korte termijn een richting te vinden naar een meer circulair businessmodel.

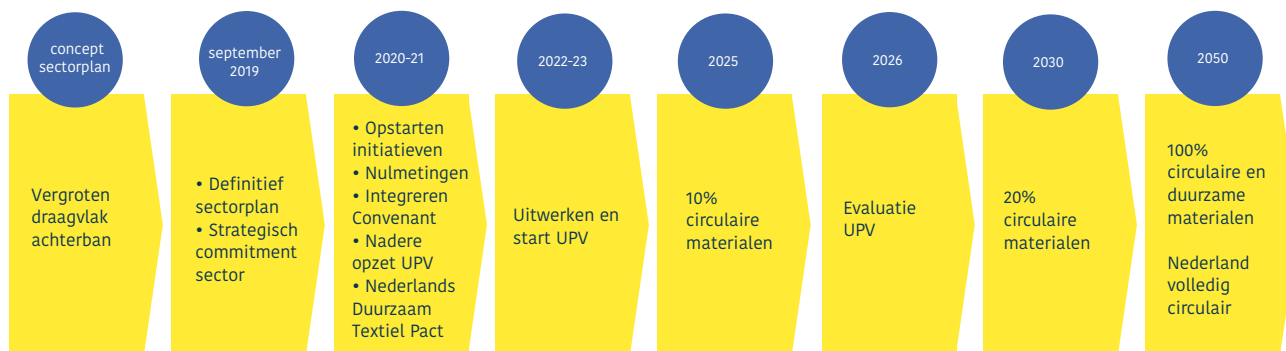
Voor input op de langere termijn willen we opteren voor een externe denktank, welke op korte termijn samengesteld zou moeten worden. Geïnspireerd op de Taskforce Verdienvermogen²¹ van het ministerie van Landbouw, stelt de textiel- en kledingsector voor om een taskforce in te stellen met als doel een nieuw bedrijfsmodel te ontwikkelen voor bedrijven binnen de sector en deze te ondersteunen bij de implementatie hiervan.

Indien de kleding- en textielsector nieuwe verdienmodellen zal moeten gaan ontwikkelen is het belangrijk dat de interne en externe beoordeling niet gebaseerd blijft op de bestaande verdienmodellen. Volume verkoop en circulair ondernemen zijn een contradictie. Er moet gekeken worden welke stakeholders bedrijven beoordelen en welke impact een nieuw verdienmodel hierop zou hebben. Hiervoor zullen de brancheorganisaties de inventarisaties starten en een zo volledig mogelijk overzicht aan I&W overleggen. Wij vragen I&W om daarna samen te bepalen welke overige stakeholders en ministeries betrokken moeten worden bij de vervolggesprekken zodat een duurzamer verdienmodel een geaccepteerde bedrijfseconomische stap zal zijn.

²¹ Rijksoverheid: [verdienvermogen-boer-essentieel-voor-omslag-naar-kringlooplandbouw](#).

⚡ Acties: Toekomstige verdienmodellen

Beschrijving		
Monstertrajecten	Verminderen gebruik van monsters in traject van design naar eindproduct	Het verfijnen van deze informatie-technologie en het dusdanig implementeren dat het ook op internationale schaal verkoopbaar is
	Onvoldoende beschikbaarheid van bruikbare recyclede materialen	Overleg recyclebedrijven en sector om benodigde innovaties in materialen voor de sector te vergroten
Herinrichten bedrijfsmodel gebaseerd op R-strategie	Duidelijke visie en inschatting van mogelijkheden vanuit het bedrijf over de R-s	Bepalen of er vanuit topmanagement verandering gestimuleerd kan worden om verkoop- en inkoopbeleid te veranderen. Stimuleren om ook te denken in diensten i.p.v. alleen in producten
Van lineair naar circulair model	Begeleiding en vertrouwen in een verandering in beleid	Via een taskforce verdienvermogen textiel kan inzicht verkregen worden om op een verantwoorde manier een bedrijfsmodel om te bouwen van lineair naar circulair ondernemen

Figuur 4: proces en ambitielijn

2.5 Geconsolideerd actieplan

Bovenstaande uitdagingen geven we hier samengevoegd schematisch weer. Er wordt een overzicht gegeven van de verwachte acties en een inschatting van een startmoment waar een verantwoordelijke actiehouders aan toegevoegd wordt welke verantwoordelijk is voor een daadwerkelijke start en voortgang van de betreffende uitdaging.

Geconsolideerd actieplan in aanloop naar NEDERLANDS DUURZAAM TEXTIEL PACT:

Uitdagingen	Actiepunten	Startmoment	Benodigd budget	Actiehouder
Kennisoverdracht en Communicatie	Opzetten inhoud en kaders kennisinstituut irt Convenant en DCTV	2020 met als doel actieve status 2021	Additioneel budget nodig in 2020 om instituut vorm te geven tot moment invoering UPV	Sector
Innovatie en beschikbaarheid	Creëren benodigde stakeholdergroepen t.a.v. bestaande en benodigde (inter)nationale innovaties	2020	n.t.b.	Sector i.s.m. DCTV
	Afstemmen uniform begrip circulair textiel	2019	n.v.t.	NEN i.s.m. Sector
	LCA: impact wereldwijd vervoer vs lokale circulariteit	2020	n.t.b.	Rijksoverheid
	Creëren benodigde stakeholdergroep t.a.v. Onderzoek effect chemicaliën op recycling proces	2020	n.t.b.	Sector
Wetgeving	Creëren benodigde stakeholdergroepen t.a.v. inzicht grensproblematiek textielafval	2021	n.t.b.	Sector

Uitdagingen	Actiepunten	Startmoment	Benodigd budget	Actiehouder
	Creëren benodigde stakeholdergroepen t.a.v. inzicht exacte knelpunten chemical legacy	2020	n.t.b.	Sector
	Creëren benodigde stakeholdergroepen t.a.v. richtlijnen textielinzameling	2020 met als doel veranderde richtlijnen op moment in werking UPV	n.t.b.	Initiële afspraak Rijksoverheid, daarna Sector
Businessmodellen	Inzicht creëren status IT-ontwikkelingen t.a.v. monstertraject en in kaart brengen verdere knelpunten	2021	n.t.b.	Sector
	Kennisdeling aangaande R-strategie en veranderende modellen van productaanbod naar dienstaanbod	2020		Sector
	Onderzoek naar mogelijkheden veranderen verdienmodellen van lineair naar circulair	2020		Rijksoverheid in vorm van opzetten taskforce
Nederlands Duurzaam Textiel Pact	Start overleg sector, Rijksoverheid en stakeholders om te komen tot het Nederlands Duurzaam Textiel Pact	2020		Sector

Bovenstaand actieplan zal verder ingevuld kunnen worden, indien budget en FTE beschikbaar worden gesteld. De sector vraagt de Rijksoverheid de mogelijkheden hiervoor met elkaar te bespreken. Hierdoor kunnen de meeste uitdagingen in dit sectorplan richting een circulaire economie starten in 2020. Deze termijn wordt gebruikt om de verkrijging van financiële middelen via een UPV verder te onderzoeken zoals in het volgende hoofdstuk nader wordt besproken.

Het is lastig om in dit stadium een zinvolle inschatting te maken van het benodigd budget. De financiering van dit sectorplan zal van vooral publieke financiering op de korte termijn (1-3j), verschuiven naar vooral private financiering op de langere termijn (5-10j).

De initiële budgetbehoefte betreft vooral procesfinanciering (programma management, opstarten en uitwerken uitdaging-lijnen). Denkrichting daarvoor is 0,5 fte per jaar per

brancheorganisatie. De sector begrijpt dat dit – zoals in het Convenant en het opstarten van de DCTV – mede uit de in-kind middelen van de brancheorganisaties beoogd zal zijn. Naast de in-kind inspanningen die de branche-organisaties al structureel verrichtten voor het Convenant (minimaal 0,5 fte per branche) is er slechts beperkte ruimte om nogmaals 0,5 fte in te zetten voor het Sectorplan. We zullen een beroep doen op de publieke middelen uit het transitiebeleid Circulaire Economie om het sectorplan op de korte termijn te financieren. Op lange termijn kan de financiering in principe plaatsvinden uit de beoogde UPV-bijdrage. Dat zal dan ook een ruimer budget opleveren voor intensivering van de procesmiddelen, alsmede ruimte bieden voor collectieve, pre-competitieve onderzoeken en investeringen. Met name langs die laatste lijn zullen de private investeringen op langere termijn de overhand gaan krijgen, zeker wanneer

de beoogde circulaire bedrijfsinvesteringen van de grond gaan komen. Daarbij moet ook voor de midden-lange termijn rekening worden gehouden met publieke bijdragen met name met het oog op (pre-commercieel) geduldig kapitaal en de onrendabele top van hoog-risico investeringen. Overall, zal een initiële beleidsfinanciering in het sectorplan van miljoenen op de korte-middellange termijn een veelvoud aan private investeringen in de circulaire textiel economie opleveren op de middenlange/ lange termijn.

Het is van belang dat dit plan samen met het Convenant Duurzame Kleding en Textiel bij elkaar komt als 'Nederlands Duurzaam Textiel Pact', zodat we kunnen werken aan een integraal duurzaamheidsplan waarbij alle uitdagingen op sociaal en milieugebied aangepakt worden en overlappingsen versterkend kunnen werken.

Initiatief	Jaar	Thema											
		Due Diligence & inkooppraktijk	Communicatie	Innovatie	Gebonden arbeid	Kinderarbeid	Leefbaar loon	Veilige werkplek	Vakbondsvrijheid	Grondstoffen	water, chemicaliën en energie	Dierenwelzijn	Circulaire economie
Green deal Textielinzameling	2012												
Plan van aanpak: groen is de rode draad	2013												
Convenant Duurzame Kleding en Textiel	2016												
Roadmap Circulair Textiel	2017												
Dutch Circular Textile Valley	2019												
Sectorplan Kleding en Textiel	2019												
Nederlands Duurzaam Textiel Pact	2020												

Figuur 5: Initiatieven Nederlandse Textielsector

Alle kennis die verkregen is via het Convenant, DCTV en verdere duurzaamheidsinitiatieven van de sector kan geïmplementeerd worden in dit sectorplan en verder als basis dienen voor de vervolgstappen.

Om uniformiteit in de gehele sector te kunnen realiseren willen wij onderzoeken of de mogelijkheid bestaat het sectorplan en het Convenant algemeen

bindend te laten verklaren. Dit is belangrijk aangezien dit sectorplan geldt voor de gehele kleding- en textielsector.

Als sector zijn we van mening dat op een bepaald moment opschaling op Europees niveau nodig is om totale circulariteit te kunnen bereiken.

3. Randvoorwaarden voor de invulling van een UPV

De geschetste stappen en uitdagingen vragen om financiële middelen en regie. De sector ziet mogelijkheden om een uitgebreide producentenverantwoordelijkheid (UPV) in te zetten als een van de mogelijke middelen om deze financiële ondersteuning te realiseren. De sector is zich bewust van het feit dat dit een ruime interpretatie en vertaling vraagt van de Herziene Kaderrichtlijn Afvalstoffen in het Nederlandse Besluit regeling voor uitgebreide producentenverantwoordelijkheid. Echter de mix van kansrijke stappen binnen de gehele waardeketen hebben allen tot doel een kwalitatieve of kwantitatieve verbetering binnen de circulaire economie te realiseren. Ieder genoemd actiepoint heeft preventie of hergebruik binnen de kleding- en textielsector als uiteindelijke doel.

Een proces om te komen tot een goede invulling van een UPV ziet de sector als een mogelijkheid tot bevordering van een circulaire en duurzame kleding- en textielsector. Hierdoor zullen bestaande obstakels in de veelvragende transitie van een lineaire naar een circulaire kleding- en textielsysteem verkleind kunnen worden. Er kan een basis gecreëerd worden om middelen uit de sector te onttrekken en deze (door de sector) optimaal in te laten zetten om een circulaire waardeketen voor mens, dier en milieu te realiseren.

Een UPV moet voldoen aan enkele heldere randvoorwaarden, die deels bij de algemene uitgangspunten van dit sectorplan zijn benoemd. Deze specifieke randvoorwaarden voor een UPV zijn:

1. doelmatig;
2. proportioneel;
3. van toepassing op alle betreffende textielproducten op de Nederlandse eindgebruikersmarkt;
4. gebaseerd op "think small first";
5. eindig in zijn duur;
6. middelen komen ten goede aan transitie van de sector naar circulair en duurzaam;
7. ondersteunt innovatie in materialen, productie, recycling en circulaire businessmodellen;

Via een UPV kunnen noodzakelijke collectieve middelen worden opgehaald om de transitie van een grotendeels lineaire sector, naar een circulaire sector te maken. De middelen moeten waar nodig voor alle schakels in de waardeketen beschikbaar zijn. Voorts zullen middelen alleen worden ingezet binnen de randvoorwaarden van de integrale duurzaamheidsagenda.

Middelen worden gestort in een fonds dat wordt beheerd door een stichting die wordt opgericht en beheerd door de Nederlandse kleding- en textielsector. Het bestuur wordt gevormd uit vertegenwoordigers van partijen die een bijdrage doen aan het fonds en de drie brancheorganisaties INretail, MODINT en VGT. Het verdere fondsbeheer is nader in te vullen.

De huidige wijze van financiering van inzameling en sortering van textiel zal moeten worden gewijzigd. Investeren vanuit een UPV in iedere fase van de textielketen zal alleen mogelijk zijn als er een bijdrage wordt geleverd aan de genoemde uitdagingen in hoofdstuk 3. Dit is noodzakelijk om te komen tot circulaire innovaties.

Het draagvlak voor een vrijwillige (lees: welbegrepen) UPV-bijdrage vanuit de sector komt onder grote spanning te staan indien op gemeentelijk niveau miljoenen aan de textielinzameling wordt verdiend met name middels de leges voor de inzamelvergunningen. De sector beschouwt dit als een onttrekking aan het te realiseren circulaire systeem.

De sector wil daarom in gesprek met de Rijksoverheid en de gemeenten, om een ombuiging van de huidige textielbak opbrengsten naar bijdragen aan het ontwikkelen van een circulaire textielketen te bewerkstelligen. Wij vragen de Rijksoverheid hier een eerste rol in te nemen om alle partijen aan tafel te krijgen en het overleg te kunnen starten.

Middelen uit een UPV moeten bijdragen aan het stimuleren van innovatie en nieuwe bedrijfsmodellen,

het ontsluiten van kennis en het stimuleren van het gewenste (aankoop)gedrag van consumenten. Wij zien innovatie als een zeer cruciaal middel om circulariteit te vergroten en afval te verminderen. Op dat laatste punt heeft de sector dan ook een concreet verzoek aan de (Rijks)overheid om op termijn de kaderrichtlijn hieraan aan te passen en de bijdrage ook ten goede te laten komen aan het verbeteren van productieomstandigheden voor mens, dier en milieu.

De bijdrage aan het fonds zal in eerste instantie tot een periode van vier jaren beperkt zijn. Na drie jaar wordt de producentenverantwoordelijkheid geëvalueerd om te zien of de regeling voldoet in zowel opbrengsten, financiële last en effect op beoogde ontwikkelingen (doelmatig en proportioneel). Hiervoor wordt een nulmeting verricht. Aan de hand van de evaluatie wordt bepaald of de producentenverantwoordelijkheid na vier jaar voor een extra periode moet worden gecontinueerd al dan niet aangepast.

De bijdrage van de UPV zal geheven worden op productniveau, al dan niet ingedeeld in categorieën (*bijv. naar omvang*).²² Hierbij wordt waar mogelijk een onderscheid gemaakt naar het aandeel gerecycled of duurzaam materiaal en naar de gebruiksduur en kwaliteit van het product. Aan de hand van uit te werken criteria kan bij het voldoen hieraan een korting op de bijdrage worden verleend. Bestaande circulaire initiatieven van bedrijven moeten beloond worden om stagnatie in innovatie van vooruitstrevende bedrijven te voorkomen. Dit moet aanzetten tot het versneld bereiken van het doel om alle duurzaamheidsactiviteiten samen te brengen teneinde in 2050 een circulaire kleding- en textielsector te realiseren met goede productieomstandigheden voor mens, dier en milieu. Alle textiel(producten) die afgezet worden op de Nederlandse eindgebruikersmarkt vallen onder de UPV. Kleding- en textielproducten bedoeld voor de export vallen niet onder de UPV.

De stappen naar een UPV

Uit verschillende adviesrapporten blijkt dat het effectief opzetten van een UPV minimaal 2-3 jaar in beslag zal nemen.²³ Aan de hand van de hierboven genoemde uitgangspunten moet na overeenstemming met de Rijksoverheid over deze punten, een systeem worden opgezet. Tevens is een brede stakeholderconsultatie nodig. De definitieve invulling zal moeten worden voorgelegd aan de besturen van de drie brancheorganisaties voor goedkeuring, alvorens deze kan worden ingevoerd. Een vooralsnog realistische tijdlijn zou dan als volgt zijn:

- 2019: Sectorplan met strategische commitment van de sector om UPV te gaan inregelen
- Vastgesteld met / aangeboden aan de Rijksoverheid
- 2020: Nadere uitwerking op hoofdlijnen van een UPV en bestuurlijk akkoord hierover
- 2021-22: Operationele invulling
- 2022-23: Start UPV, eerste periode van 4 jaar
- 2025-26: Evaluatie UPV na 3 jaar
- 2026-27: Eventuele 2e periode

Waar mogelijk worden stappen versneld.

²² Naar analogie van Eco-TLC in Frankrijk.

²³ Vanuit ECO-TLC en Quicksan K+V

**Door
brancheorganisaties
INretail, Modint
en VGT
september 2019**

INretail

Femke den Hartog

Modint

Peter Koppert, Rens Tap

VGT

Jeroen van Dijken

Met dank aan:

Annemieke de Vries

Margriet Keijzer

Claire Brinkman